

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Найважливішим елементом фахової підготовки здобувачів вищої освіти є розвиток мовленнєвої компетенції, тобто ґрунтового комплексу знань, умінь і навичок вільної та ефективної мовленнєвої поведінки в різноманітних ситуаціях спілкування. На сьогодні неможливо уявити професійно успішного фахівця із соціальної роботи, який би не мав належного рівня комунікативної компетентності.

Методичні аспекти в підготовці майбутніх соціальних працівників вивчали Г. Васянович та В. Логвиненко, С. Михнюк. Зі свого боку, Л. Березовська розглядала теоретичні і методичні засади формування комунікативно-мовленнєвої компетентності соціальних працівників у процесі професійної підготовки [2, с. 150].

Компетентність фахівця із соціальної роботи формується не тільки завдяки отриманим знанням та апробованим навичкам і умінням, але й на основі власної позиції, аналізу свого досвіду на рівні теорії, розуміння різних підходів до соціальної ситуації та вибору методів. Отже, компетентність соціального працівника в конкретній сфері діяльності можна розглядати як міру професіоналізму, чи ступінь оволодіння професією на рівні майстерності.

Професійне спілкування соціальних працівників охоплює різноманітні аспекти соціальної сфери, проявляється у безлічі ситуацій, тому потребує посиленої уваги з боку як науковців, так і практиків.

Мовленнєва компетенція є умовою лінгвістичної компетенції, комунікативної мовленнєвої практики, читання літератури різних жанрів [3, с. 107].

Як самостійний вид діяльності, мовленнєві навички необхідні для роботи з іншими людьми. Суть професії пацієнтка соціальної сфери полягає у взаємодії в процесі надання соціальних послуг. Цей процес реалізується в мовленнєвій діяльності через спілкування і пізнання. Тому здобувачі вищої освіти мають розуміти й усвідомлювати важливість мовленнєвої діяльності, оскільки, будучи включеними в неї, студенти набувають здатності до розв'язання конкретних соціальних проблем.

Освітній процес підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери побудований на мовленнєвій діяльності, у якій виражені всі її особливості: сприйняття мовлення іншого, вираження свого мовлення, вплив на співучасників соціальної діяльності за допомогою логічних та експресивних форм мовленнєвої діяльності.

Деякі науковці звертають увагу на те, що під час професійної підготовки соціальних працівників, варто особливу увагу звертати на формування комунікативних здібностей, якими повинен володіти працівник: швидко та правильно давати відповідь співрозмовнику; правильно планувати та здійснювати саму систему комунікації; швидко та точно знаходити комунікативні засоби, що одночасно відповідають індивідуальним особливостям як суб'єкта так і об'єкта спілкування; постійно відчувати та підтримувати зворотній зв'язок у спілкуванні; уміти вирішувати конфліктні ситуації.

Саме завдяки комунікабельності соціальний працівник є ініціативним, товариським, уважним до своїх клієнтів, уміє вислухати, підтримати бесіду, змінити тему в разі необхідності, обрати правильний стиль спілкування, виглядати компетентним,

Специфіка професійної діяльності соціального працівника полягає в тому, що йому необхідно розвиватись не тільки в межах свого фаху, але і як особистості. Складовими елементами комунікативних умінь є: вміння

орієнтуватися в комунікативній ситуації; говорити, слухати, розуміти співрозмовника; встановлювати зворотний зв'язок; долати комунікативні бар'єри. Орієнтування в комунікативній ситуації включає: орієнтування в емоційному стані співрозмовника, у просторових і часових умовах спілкування, створення ситуації взаємодії з конкретними партнерами, розуміння і врахування актуальних соціальних взаємовідносин з ними, знаходження тем для спілкування в кожному конкретному випадку. Соціальний працівник повинен уміти керувати своїми емоціями, організовувати ефективне спілкування на основі партнерської взаємодії, надаючи широкий спектр соціальних послуг.

Успішне формування мовленнєвої компетентності має стати одним з основних завдань не тільки під час вивчення мовознавчих дисциплін, а й усіх інших дисциплін, які здобувачі освіти вивчають згідно з освітнім планом: будь-яка навчальна дисципліна в професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери має ставити за мету розвиток мовленнєвої діяльності здобувачів з урахуванням особливостей конкретної дисципліни, індивідуальних здібностей кожного студента.

Список літератури

1. Омельченко І. М. Спілкування як комунікація, взаємодія і діалог із Іншим: суб'єктний підхід. *Проблеми сучасної психології*. 2015. Вип. 28. С. 375–384.
2. Харченко І.І., Усик Л.М. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери у ЗВО. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2023. Випуск 60. С. 150 – 153.
3. Cuilenburg J. J. The Information Society: Some Trends and Implications. *European Journal of Communication*. 2007. Vol.2. (1). P. 105–121.